

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

הערכת ההבנה של טקסט לתלמידים עם צרכים מיוחדים

מפגש ארצי – כלי הערכה בשפת אם בחינוך המיוחד – תשפ"ב
אילנה קלר – פדגוגיה, שפה והערכה בחינוך המיוחד

מה מעריכים בהבנת הנקרא?

ארבעת מימדי ההבנה של הטקסט

1. הבנת המשמעות הגלויה בטקסט

- איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט (כגון שמות , פעולות , זמן, מקום)
- זיהוי רעיונות , הגדרות , הסברים והכללות הכתובים בטקסט במפורש
- ארגון מחדש של פרטי מידע מפורשים בטקסט
- זיהוי יחסים לוגיים מפורשים בטקסט
- פיענוח תקין של הכתוב תוך הישענות על סימני הניקוד בהקשר הנתון.

מה מעריכים בהבנת הנקרא?

ארבעת מימדי ההבנה של הטקסט

2. הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט

- הבנת מילים וביטויים בהקשר
- הבנת אזכורים
- הבנת יחסים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט למשל: הכללה – פירוט, בעיה – פתרון, סיבה – תוצאה, טענה – נימוקים.
- הבנת רעיונות ברורים אף שאינם כתובים בטקסט במפורש
- פיענוח תקין של הכתוב ללא סימני ניקוד לפי ההקשר במשפט.

מה מעריכים בהבנת הנקרא?

ארבעת מימדי ההבנה של הטקסט

3. פרשנות , עיבוד ויישום

- השערת השערות לפי הכתוב בטקסט
- גיבוש תובנות בנוגע לתהליכים, למסרים, ליחסים, למניעים ולרגשות שבטקסט
- הבנת רעיונות ומסרים עיקריים
- השוואה המבוססת על תהליכי פרשנות
- מיזוג פרטי מידע
- שילוב בין ידע אישי, חוויות והתנסויות ובין משמעויות שבטקסט
- אפיון דמויות, אישים, מקומות ואווירה לפי הכתוב בטקסט
- גיבוש עמדה בנוגע לסוגיות , לדילמות , להתנהגויות או למעשים המתוארים בטקסט – העמדה מנומקת ומבוססת על הכתוב בטקסט
- יישום הנלמד בטקסט בהקשרים אחרים.

מה מעריכים בהבנת הנקרא?

ארבעת מימדי ההבנה של הטקסט

4. בחינה והערכה של רכיבי תוכן, מבנה ולשון בטקסט

- הערכת המטרה של הטקסט ושל הטקסטים הנלווים לו
- הערכת הרלוונטיות של הטקסט למטרות הקורא
- הערכת עמדתו של הכותב
- הערכת תוכן הטקסט (כגון אמינות, עדכניות, בהירות, היתכנות הרעיונות)
- הערכת תרומתו של מבנה הטקסט להבנת תוכן הטקסט
- הערכת קשרים שאינם מפורשים בין טקסטים מילוליים או חזותיים או בין כמה טקסטים שיש להם הקשר משותף
- הערכת הלשון וסגנון הכתיבה (כגון שימוש באמצעים ספרותיים, בחירות לשוניות).

כלים להערכה של הבנת הנקרא
בכתות ג-ו

חינוך לשוני – עברית בקדם יסודי וביסודי

חומרי הוראה ולמידה

ידע מקצועי ודידקטי

תוכניות לימודים

משולחן המפמ"ר

הבנת הנקרא לכיתה ב

קריאת מילים ומשפטים <

טקסטים סיפוריים <

טקסטים מידעיים <

טקסטים שימושיים <

הבנת הנקרא לכיתה ג

העץ העצוב מחוון

העץ הקסום מחוון

מעשה בעופר איילים מחוון

שומר מסילת הברזל מחוון

שעשועי מדע מחוון

תוכן עניינים מחוון

חינוך לשוני – עברית בקדם יסודי וביסודי

הערכה מש

חומרי הוראה ולמידה

ידע מקצועי ודידקטי

תוכניות לימודים

משולחן המפמ"ר

הבנת הנקרא לכיתה ד

ליל הגחליליות 📖

אזור הנגב 📖 מחוון

מהי אולימפיאדה 📖 מחוון

מעשה בשני אמנים 📖 מחוון

מרק גרזן 📖 מחוון

הבנת הנקרא לכיתה ה

טקסטים סיפוריים <

טקסטים מידעיים <

טקסטים שימושיים <

הבנת הנקרא לכיתה ו

בעלי חיים בגני חיות 📖 מחוון

הסייד הדגול 📖 מחוון

דוגמה לטקסט המיועד להערכה
של הבנת הנקרא

טקסט להערכה של הבנת הנקרא: ליל הגחליליות

ליל הגחליליות

אגדה מפי יהודי צפת*

בימי הקיץ היו מרחפות ומפזזות באוויר של צפת המוני גחליליות המאירות את חשכת הלילה וזזמות לניצוצות אש זעירים. האגדה מספרת כי יהודי צפת נוהגים בהן בכבוד רב ולעולם לא ייגעו בהן לרעה, כי פעם אחת, בדורות הקודמים, הן הצילו אותם מקצרה קשה. בימים ההם שלט בצפת מושל עריץ רודף יהודים. בעיקר רגז על קולות הרינה, התפילה ולימוד התורה שעלו מבתי הכנסת ובתי המדרש יומם ולילה. הוא אסר על היהודים להדליק אור בלילות, ואף דרש מהם להביא אליו כל מנורה ועששית שברשותם. אבל כבד ירד על יהודי צפת שהצטערו מאוד כי נמנעו מהם ללמוד תורה בלילה. הם באו אל הרב ושאלוהו בכאב: "מה יהיה עלינו? הלא אין טעם בחיינו בלי לימוד תורה!" אמר אליהם הרב: "צאו אל השדות בהמוניכם, מטף ועד זקן, ואספו אל בתי המדרש את הגחליליות, ולאנן תלמדו את התורה". וכך הצילו הגחליליות את יהודי צפת מן הגזרה הקשה.

* מעובד על פי זאב וילנאי

וילנאי, זאב, אגדות ארץ ישראל, הוצאת קריית ספר, תש"ל (1970)

מיועד לכתה ד' בחינוך הרגיל.

ניתן לשימוש עד כיתה ו' בחינוך המיוחד.

המבדק כולל:

✓ טקסט לקריאה

✓ משימה לתלמיד

✓ מדריך למורה

✓ **טקסט ברמות שונות של התאמה והנגשה:**

- טקסט מנוקד

- טקסט מנוקד מוגדל

- טקסט לא מנוקד מוגדל

- טקסט במשלב לשוני גבוה

טקסט להערכה של הבנת הנקרא: ליל הגחליליות

אפשרויות להעברה:

במליאה

בקבוצה

באופן פרטני

התאמת המשימה:

שאלה

מדד הבנה ותשובה נכונה

תיאור קשיים אפשריים

תיווך אפשרי

מהערכה ללמידה

ליל הגחליליות

אגדה מפי יהודי צפת*

בימי הקיץ היו מרחפות ומפזזות באוויר של צפת המוני גחליליות מאירות את חשכת הלילה וזממות לניצוצות אש זעירים. האגדה מספרת כי יהודי צפת נהגים בקן בכבוד רב ולעולם לא יגעו בקן לרעה, כי פעם אחת, בדורות הקדומים, הן הצילו אותם מגזרה קשה. בימים ההם שלט בצפת מושל עריץ רודף יהודים. בעקר רגז על קולות הרנה, התפילה ולימוד התורה שעלו מבתי הכנסת ובתי המדרש יום ולילה. הוא אסר על היהודים לסדליק אור בלילות, ואף דרש מהם להביא אליו כל מנורה ועלששית שבשיותם. אכל כבד ירד על יהודי צפת שהצטערו מאוד כי נקנע מהם ללמוד תורה בלילה. הם באו אל הרב ושאלוהו בכאב: "סה יהיה עלינו? הלא אין טעם במיינו בלי לימוד תורה?" אמר אליהם הרב: "צאו אל השדות בהמוניכם, מטף ועד זקן, ואספו אל בתי המדרש את הגחליליות, ולאורן תלמדו את התורה." וכך הצילו הגחליליות את יהודי צפת מן הגזרה הקשה.

* מעובד על פי זאב וילנאי

וילנאי, זאב, אגדות ארץ ישראל, הוצאת קרית ספר, תש"ל (1970)

דוגמה למחווון להערכת ההבנה של הטקסט

(ליל הגחליליות)*

שאלה	על פי האגדה, הגחליליות הצילו את יהודי צפת מן הגזרה הקשה של המושל. א. על מה רגז המושל?
מדד הבנה ותשובה נכונה	משמעות גלויה. איתור מידע מפורש (בעיקר רגז על קולות הרינה, התפילה ולימוד התורה שעלו מבתי הכנסת ובתי המדרש יומם ולילה).
תיאור קשיים אפשריים	קושי באיתור מידע והתמצאות בטקסט.
תיווך אפשרי	<u>הנחיה לתלמידים</u>: התשובה כתובה בטקסט, נא חפשו בתשומת לב מרבית את התשובה. - כדאי להציע לתלמידים שהתקשו, לקרוא את הטקסט בקריאה קולית. הקריאה הקולית יכולה לעורר את תשומת ליבם לפרטים בטקסט וכן לספק למורה מידע נוסף על מקור הטעות של התלמידים. <u>מתן הנחיה לתלמידים במטרה למקד את תהליכי הקריאה</u>: היעזרו במילים (שבשאלה) (רגז) כדי להבין איפה לאתר את התשובה בטקסט
מהערכה ללמידה	ללמד אסטרטגיות שיקלו על התלמידים לאתר מידע רלוונטי. למשל, באמצעות זיהוי מילים דומות או זהות בשאלה ובטקסט או באמצעות הסתייעות בנושא הפסקה.

יחידות הערכה בשפה (ראמ"ה)

הערכה פנימית בית ספרית

יחידות הערכה בשפת-אם עברית (ממלכתי וממ"ד)

יחידות ההערכה פותחו עבור דרגת כיתה מסוימת, אך עשויים להתאים לתלמידים מדרגות כיתה שונות. כך למשל, יחידות שפותחו עבור כיתה ב' עשויות להתאים גם לתלמידים בכיתה א', או לתלמידים בכיתה ג'. חשוב לבחור יחידות המתאימות לרמת השליטה של תלמידי הכיתה, תוך התייחסות להתקדמות בלמידה. בכיתות בהן יש שונות גדולה בין התלמידים אפשר לשקול להתאים יחידות ברמות שונות לתלמידים שונים באותה הכיתה.

מומלץ לשלב את העברת היחידות כחלק מהשיעורים, לצורך הערכה שוטפת של הלמידה. ניתוח הממצאים אפשר למורה לגבש תובנות פדגוגיות לקידום הלמידה ולקבל החלטות מושכלות לשם בניית תוכניות התערבות פרטניות ותוכניות עבודה כיתתיות להמשך שנת הלימודים.

השאלות ביחידה הן המלצה, ואפשר לשנות שאלות בהתאם למטרת ההערכה. חשוב להסביר לתלמידים את מטרת השימוש בכלי ולגייסם לבצע את המשימות כמיטב יכולתם. לא מומלץ לתת ציון לתלמידים, אלא לתת משוב בנוגע לנקודות החוזק ונקודות לשיפור בנושא הנבדק.

יחידות הערכה בשפת-אם עברית (ממלכתי וממלכתי-דתי)					
הבנת הנקרא					הבעה בכתב
כיתה ב' (א-ב-ג)	טקסטים סיפוריים	טקסטים מידעיים	טקסטים שימושיים	קריאת מילים ומשפטים	מטלות כתיבה
כיתה ה' (ד-ה-ו)	טקסטים סיפוריים	טקסטים מידעיים	טקסטים שימושיים	-	מטלות כתיבה
כיתה ח' (ז-ח-ט)	טקסטים טיעוניים	טקסטים מידעיים	טקסטים שימושיים	חדש! מיומנויות מרכזיות	מטלות כתיבה

מה כוללות יחידות ההערכה בשפה?

- ✓ טקסטים מסוגות שונות: סיפורי, מידעי, שימושי.
- ✓ טקסטים ברמות שונות: טקסט שלם, מילים ומשפטים.
- ✓ כוללים משימות כתיבה.
- ✓ הטקסטים מיועדים לכתות ב',ה',ח' – ניתנים לשימוש בכתות א'-ט', בהתאם לרמות התפקוד של התלמידים בכתה.
- ✓ ניתנים להעברה במהלך השיעורים כמשימות להערכה מעצבת.
- ✓ ניתן לשנות ולהתאים את השאלות.
- ✓ ניתוח הממצאים משמש לתכנון ההוראה.

ריכוז ממצאי הבנת הנקרא

תבחינים	דגשים להתייחסות	תיאור התפקוד (מוקדי כוח ומוקדי קושי)
משמעות גלויה	איתור פרטים עיקריים, רצף אירועים, רעיונות מרכזיים גלויים	
הבנת המשתמע	הבנה של: קשרים, היסקים, מיון והשוואה, רעיונות מרכזיים	
יישום וביקורת	הבעת דיעה/עמדה, שיפוט ביחס לאירועים, היקש וקישור למציאות	

כלי להפקת תועלת מהמבחן
והשתמעויות להוראה

קריאה והבנה

קוראים לא פועלים ברמה אחת של הבנה, אלא מפעילים ממדים שונים של הבנה במהלך הקריאה, בהתאם לתכלית הקריאה שלהם, למאפיינים שלהם כקוראים ובהתאם לסוג הטקסט.

גורמים אפשריים לקשיים

✓ ידע עולם דל/חסר

✓ אוצר מילים מצומצם

✓ ידע לשוני – דקדוק ותחביר

✓ מיומנויות חשיבה מסדר גבוה (השוואה, סיבתיות, היסקים)

✓ פער בין הבנה להבעה

✓ זכרון עבודה

המלצות אפשריות להוראה

- ✓ הטרמת התוכן והרחבת ידע עולם
- ✓ הוראה ישירה של אוצר מילים
- ✓ תיהלוך הטקסט – הקשר בין חלקי הטקסט
- ✓ הוראת הידע הלשוני בהקשר לטקסט
- ✓ ניתוח ופיצוח שאלות
- ✓ מתן אסטרטגיות לאיתור מידע בטקסט
- ✓ מתן אסטרטגיות שונות למענה (תכנון וארגון המידע בע"פ ובכתב)
- ✓ תיווך למיומנויות חשיבה בהקשר לטקסט
- ✓ הפקת מידע מטקסט חזותי

כלי להפקת תועלת מהמבחן

חיפוש

חינוך לשוני – עברית בקדם יסודי וביסודי

משולחן

תוכניות לימודים

ידע מקצועי ודיקטי

חומרי הוראה ולמידה

הערכה משולבת בלמידה

פיתוח מקצועי

עידוד קריאה

מאפייני הטקסט וקישור לתוכנית הלימודים בחינוך הלשוני

הקשרים לימודיים אפשריים לעיסוק בטקסט

הדגשים דידקטיים

פעילויות מוצעות

שאלות לתלמידים ותשובון למורים

אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה

ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך

מיפוי השאלות על פי ממדי הבנה

הפקת תועלת ממבחנים לכיתות ב', ה'

בארבעה מ"מבחי המדף" מופיע פרק "הפקת תועלת מהמבחן". פרק זה כולל ניתוח פעילויות הבנת הנקרא של המטלות הנתונות לטקסט. הניתוח כולל הבנת הקשיים, איתורם והמלצות לעבודה במסגרת ההוראה בכיתה.

הפרק בנוי לפי סדר השאלות במבחן, כאשר כל שאלה היא יחידה נפרדת. בכל יחידה פירוט על מימדי ההבנה, הסברים על הישגים הנדרשים לכתיבת תשובה נכונה, על סוג הקשיים, על בניית ידע על תוכן הטקסט והמלצות להוראה המתאימות לקידום הישגים שבאו לידי ביטוי בשאלה.

לכיתות ב'

למבחי המדף באתר ראמ"ה <

השתמעויות להוראה ממבחן תשס"ח - הפרק "הפקת תועלת מהמבחן"

השתמעויות להוראה ממבחן תשס"ט - בתוך "ערכה למורה ולצוות הבית ספרי" - פרק ד', החל מעמוד 51

השתמעויות להוראה ממבחן תש"ע - בתוך "ערכה למורה ולצוות הבית ספרי" - פרק ד', החל מעמוד 65

השתמעויות להוראה ממבחן תשע"א - בתוך "ערכה למורה ולצוות הבית ספרי" - פרק ד', החל מעמוד 61

לכיתות ה'

למבחי המדף באתר ראמ"ה <

השתמעויות להוראה ממיצ"ב תשס"ח - הפרק "הפקת תועלת מהמבחן"

השתמעויות להוראה ממיצ"ב תשס"ט - בתוך "ערכה למורה ולצוות הבית ספרי" - פרק ד', החל מעמוד 51

השתמעויות להוראה ממיצ"ב תש"ע - בתוך "ערכה למורה ולצוות הבית ספרי" - פרק ד', החל מעמוד 55

השתמעויות להוראה ממיצ"ב תשע"א - בתוך "ערכה למורה ולצוות הבית ספרי" - פרק ד', החל מעמוד 51

מדיניות ללמידה - כלי להפקת תועלת מן המיצ"ב, לאור המיצ"ב הפנימי תשע"ט

חזרה לעברית בקדם יסודי וביסודי

נושאים בהערכה משולבת בלמידה

דגמי הוראה ככלי הערכה

הערכה בחינוך הלשוני

הערכה בכיתות א'-ב'

הערכה של הבנת הנקרא

הערכה עולים חדשים בעברית

הפקת תועלת מניתוח שאלות וטעויות

הרצאה מצולמת

כלים להערכה פרטנית

מאגר משימות

ערכה לעידוד כתיבה - לכיתות ד'-ה'

שאלות ותשובות בנושא הערכה

צור קשר

יטיב

פניות

כל מבחן כולל:

שאלה

מימד הבנה

דרישת השאלה

תשובה נכונה

ניתוח תשובות שגויות

המלצות להוראה

הפקת תועלת מניתוח שאלות וטעויות, חינוך לשוני בקדם יסודי וביסודי, הפיקוח על הוראת העברית, מזכירות פדגוגית

דוגמה למחווה לניתוח תשובות

3.1 המלצות להוראה לאור ניתוח השאלות בטקסט המידע

"שתיקת החיות"

שאלה 1א	
ענו לפי הכתוב בתחילת הטקסט.	
א . מדוע חשבו בני האדם בעבר שהג'ירף הוא אילם?	
ממד ההבנה	הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה.
דרישת השאלה	לאחר סיבות המופיעות באופן גלוי בתחילת הטקסט. המידע נמצא בשני המשפטים הראשונים בטקסט: <i>ענין רבות חשבו בני האדם... מעט שהם לא היו מסוגלים לשמוע את קולות הצלי החיים האלה.</i> התשובה קלה לאיתור מכמה סיבות: 1. נמצאת בתחילת הטקסט. 2. השאלה מנוסחת במילות הטקסט עצמו <i>חשבו בני האדם, הצ'ירף, אילם.</i> 3. הקישוריות להבעת סיבתיות מפורשת בטקסט - <i>e. מעט.</i>
	התשובה עוסקת בעובדה שבני האדם לא היו מסוגלים לשמוע קולות של בעלי חיים מסוימים, כמו קולו של הג'ירף. לדוגמה: - כי אנוני לא שומעים את הקולות של חיות כאלה. - כי הוא מעמיד צלילים תת קוליים. - כי הוא מעמיד קולות מחוץ לטווח השמיעה של האדם. - מכיוון שלא ידעו שהוא מעמיד קול.
תשובה נכונה על פי המחווה	התשובות כגון, כי הוא לא מעמיד קול צלילי ; כי הוא לא דובר נובעות כנראה מקושי להבין את המשפט הראשון: "שנים רבות חשבו בני האדם שבעלי חיים מסוימים, כמו הג'ירף, העטלף והלווייתן, הם אילמים, כלומר אינם מסוגלים להשמיע קול." הילדים הללו כנראה לא הבחינו בחשיבותה של המילה חשבו במשפט. מילה זו מסמנת שהמשפט איננו מציין עובדה לגבי בעלי החיים הללו, אלא מציין את מה שחשבו עליהם בני האדם. אחר כך יוסבר שזו הייתה מחשבה מוטעית. תשובות כגון, כי הם לא מקשיים לפני אדם ; כי הוא לא יכול

דוגמה להמלצות להוראה בעקבות ניתוח תשובות

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית – אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

לדבר עם בני אדם ; כי הם היו מסוגלים לשמוע את פצלי החיים ואת חוקרי הטבע לא ; מפני שהוא לא מתקשר מציעות הסבר לקשיי התקשורת של הג'רפות עם בני האדם מבלי להתייחס לכתוב במפורש בטקסט. תשובות כאלה מעידות על קושי כללי לזהות יחסי סיבה ותוצאה בטקסט מידע הדחוס בפרטים, גם אם הם גלויים.	
תהליך הטקסט – לקרוא עם התלמידים המתקשים את שתי הפסקות הראשונות וללמד לעקוב אחר הקשר בין חלקי המשפטים ובין הפסקות באמצעות המאזכרים ובאמצעות מילות הקישור. לדוגמה: למה מתייחסת המילה "כך" בשורה השנייה; למי הכוונה בכינוי הגוף "הם" (לא היו מסוגלים...). מה מסבירה המילה "כלומר" בשורה השנייה; למי הכוונה במילה "האלה" בשורה השלישית. יחסים לוגיים – לעסוק בזיהוי מבנים לוגיים של סיבה ותוצאה בטקסט ובדרכים המפורשות לזהות אותם, כגון באמצעות זיהוי מילות סיבה ותוצאה (במקרה זה המילה משום ש..). אסטרטגיות מענה – ללמד אסטרטגיות שיקלו על התלמידים לאתר מידע רלוונטי לשאלה, למשל באמצעות מילים זהות או דומות שמופיעות גם בשאלה וגם בטקסט (כן לא בני האדם, העירץ, אדם, מנוח-ע, e pleen). התבוננות רפלקטיבית – לדון עם התלמידים על הדרכים שבאמצעותן הם מאתרים מידע, וכן על הסיבות שגורמות לתהליך זה להיות קל או קשה עבורם.	המלצות להוראה

טקסטים להערכת ההבנה של טקסט מושמע

מטרת הכלי

הכלי נועד להעריך את ההבנה של תלמידים בכל גיל (יסודי וחט"ב) שלא השלימו את רכישת הקריאה ואינם מצליחים לקרוא כלל (גם לא ברמת משפט שלם).

הכלי בודק:

- ✓ הנעה ועמדות ביחס לטקסט
- ✓ זכירה ושחזור של העיקר
- ✓ מימדי ההבנה – משמעות גלויה, הבנת המשתמע, יישום וביקורת.
- ✓ ניטור ההבנה – הערכה עצמית של התלמיד

מה כולל הכלי?

✓ טקסטים להקראה לכתות ב' עד ח'* (שני טקסטים לכל שכבת גיל).

✓ שאלות בממדי הבנה שונים.

✓ מחוון לבדיקת התשובות עם ציינון.

✓ דף לסכום הממצאים.

*אוסף הטקסטים להקראה פותח ככלי לשימוש פנימי ע"י מדריכות ארציות של הפיקוח על הוראת העברית ביסודי ואגף חינוך מיוחד, ומדריכות מחוזיות לחינוך לשוני בחינוך המיוחד. ניתן לקבל את הטקסטים לשימוש פנימי במסגרת ההדרכה המחוזית.

הנחיות להעברה

✓ ההערכה מתקיימת באמצעות טקסט ברמת בני הגיל

✓ ניתן להקריא את הטקסט יותר מפעם אחת

✓ יש חשיבות לשאלת השאלות באופנים שונים

✓ בנוסף, יש להעריך גם את הקריאה העצמאית של התלמיד

השועל והכרם. רמות כיתה ד' (רמה קלה/בינונית)
מתוך: מאגר משימות להערכה בית ספרית, ראמ"ה

טקסט להערכה של הבנת הנשמע לכיתה ד'

הטקסט והשאלות מיועדים להקראה ע"י המורה

לתלמיד: אקרא לך את הספור. הקשב היטב. אחר כך אשאל אותך שאלות על הספור ואכתוב את תשובותיך.

השועל והכרם

שועל עבר על פני כרם ורצה להיכנס לתוכו, אך הכרם היה מגודר מסביב.

הלך השועל מסביב לכרם ומצא חור בגדר.

רצה השועל להיכנס דרך החור – ולא יכול.

מה עשה? צם שלושה ימים עד שכחש ונכנס דרך החור.

ישב השועל בכרם שלושה ימים, אכל מן הענבים עד אשר השמין.

רצה השועל לצאת דרך החור – ולא יכול.

מה עשה? צם עוד שלושה ימים עד שכחש שוב – ויצא מן הכרם.

פנה השועל אל הכרם ואמר:

"כרם, כרם! מה יפה אתה! מה טובים פירותיך! אבל איזו הנאה יש לי ממך?

רעב באתי ורעב יצאתי....".

שאלות

אמרו לתלמיד: עכשיו אשאל אותך שאלות על הסיפור ואכתוב את התשובות שלך.

א. מה דעתך על הסיפור? מה חשבת או הרגשת כשהקשבת לסיפור?

ב. ספר את הסיפור בקצרה במילים שלך.

ג. כעת אשאל אותך עוד כמה שאלות על הסיפור ואכתוב את תשובותיך.

1. מדוע השועל לא יכול היה להיכנס לחרם?

משמעות
גלויה

2. מה עשה השועל כדי להצליח להיכנס לחרם?

משמעות
גלויה

3. מדוע צם השועל?

הבנת
המשתמע

4. מדוע אמר השועל על החרם - "פירותיך יפים, אבל איזו הנאה יש לי ממך?"

הבנת
המשתמע

דוגמה לשאלות לניטור ההבנה

לאחר שאלות ההבנה - שאלת כיול/ניטור ההבנה

שאל/י את התלמיד:

האם הסיפור היה קל/קשה להבנה? אתה חושב שעניית היטב על השאלות?

מחווין לציניון התשובות – השועל והכרם

דוגמה למחווין לניתוח וציניון תשובות

השאלה	מיומנות נבדקת	רמות הביצוע	הציון
1 מדוע השועל לא יכול היה להיכנס לכרם?	הבנת המשמעות הגלויה	2 = תשובה המעידה על כך שהתלמיד הבין שהשועל שמך/גדול והפתח בגדר צר/קטן - האוצף לא הצליח להכנס לכרם כי החור קטן היה קטן וצר והאוצף היה גדול/שמן. 1 = תשובה המתייחסת רק לאחד ההיבטים. - האוצף לא הצליח להכנס לכרם כי החור קטן היה קטן. - האוצף לא הצליח להכנס לכרם כי הוא שמן/גדול 0 = תשובה שגויה	0-2
2 מה עשה השועל כדי להצליח להיכנס לכרם?	הבנת המשמעות הגלויה	2 = תשובה המתארת את מעשיו של השועל - האוצף צם פלטה ימים עד שרצה והצליח לעבור דרך החור קטן. 1 = תשובה שמתייחסת באופן חלקי למעשיו של השועל - האוצף צם פלטה ימים. - האוצף הצליח לעבור את החור קטן (מפלי פתאם את הצום) 0 = תשובה שגויה	0-2
3 מדוע צם השועל?	הבנת המשתמע	2 = תשובה המעידה על הבנת סיבה-תוצאה: - האוצף צם בכדי להיות רזה/ קטן יותר וכך להצליח ולעבור דרך החור הצר קטן.	0-2

טווחי הביצוע למשימת הבנה של טקסט מושמע- כיתה ד'

יש לסכם את תוצאות המשימה בטבלה שלהלן:

ממד הביצוע	הביצוע	ביצוע תקין	ביצוע הדורש מעקב	ביצוע לא תקין
הציון הכולל בחמש השאלות במשימה זו	_____	9-14	6-8	0-5

$$\frac{\quad}{14} * 100 = \text{_____\%}$$

ציון כולל:

סכום הממצאים

1. מוטיבציה ומידת עניין (על בסיס שאלת הפתיחה הראשונה)

2. איחזור מידע – זכירה של : פרטים עיקריים, רצף הסיפור והרעיון המרכזי

3. הבנה של טקסט מושמע (על בסיס שש השאלות ושאלת איחזור המידע)

4. כיול ההבנה וביטחון עצמי (על בסיס הפער בין הערכה עצמית של ההבנה להבנה בפועל)

דוגמה לסכום הממצאים

מה כולל סכום הממצאים?

✓ מוטיבציה ומידת עניין

✓ איתור ומידע וזכירה

✓ הבנה כוללת של הטקסט

✓ כיול ההבנה וביטחון עצמי

למה נתייחס בניתוח הממצאים?

ידע עולם

היסקים

אוצר מילים

ידע סוגה

**מטא - הבנה
ובקרה**

דקדוק – ידע לשוני

למה משמשים הממצאים?

- ✓ קביעת התאמות בהוראה ובהערכה פנימית
- ✓ מידע על הפער בין קשיי פענוח לרמת ההבנה
- ✓ מידע על יכולות לשוניות וקוגניטיביות של התלמיד
- ✓ תכנון התערבות ממוקדת ברמה הכתתית וברמה האישית
- ✓ בחירה של ספרי לימוד וחומרי למידה

כלים להערכה פנימית בחינוך המיוחד

לתלמידים עם מוגבלויות שכיחות

שכבת גיל	הערכה לתלמידים חדשים ספטמבר-אוקטובר	הערכה מעצבת דצמבר-ינואר	הערכה מסכמת מאי-יוני
א	הערכת הפרופיל האורייני	מבדק כיתה א'	מבדק כיתה א'
ב	מבדק כיתה א' לתלמידים שטרם השלימו את רכישת הקריאה	מבדק כיתה ב'	כלי להערכת שטף הקריאה לסוף כיתה ב' מבדק כיתה ב' מבחנים ויחידות מבחן
ג-ד	קריאה: כלי להערכת שטף הקריאה	כלי להערכת שטף הקריאה	כלי להערכת שטף הקריאה
	הבנת הנקרא: כלים להערכה של הבנת הנקרא כלי מיפוי בשפת אם לתחילת שנת הלימודים	משימות הערכה בשגרת הלמידה	מבחנים ויחידות מבחן (ראמ"ה)
ה-ו	קריאה: כלי להערכת שטף הקריאה	משימות הערכה בשגרת הלמידה	מבחנים ויחידות מבחן (ראמ"ה)
	כלים להערכה של הבנת הנקרא כלי מיפוי בשפת אם לתחילת שנת הלימודים		
ז-ט	טקסט קצר לקריאה קולית	משימות הערכה בשגרת הלמידה	טקסט קצר לקריאה קולית
	לתלמידי שילוב: מבדק עמי"ת משימות הערכה לחט"ב כלי מיפוי בשפת אם לתחילת שנת הלימודים		מבחנים ויחידות מבחן (ראמ"ה)

למתקשים בקריאה בכל גיל :

יש לקיים הערכה של הבנת טקסט מושמע מתוך מאגר הטקסטים בהדרכה המחוזית

להרחבה

1. [הערכה פנימית בית ספרית](#), הרשות הארצית למדידה והערכה (ראמ"ה).
2. [מערך המבחנים, המחקרים והסקרים הארציים לשנת הלימודים התשפ"ב](#), חוזר מנכ"ל אוקטובר 2021, ראמ"ה.
3. [תהליכי הערכה בקרב תלמידים עם צרכים מיוחדים](#), אגף א', חינוך מיוחד, משה"ח.
4. [חינוך לשוני – עברית בחינוך הקדם יסודי וביסודי – הערכה משולבת בלמידה](#), משה"ח.
5. [עברית: הבנה, הבעה ולשון – מבחנים ומשימות](#), משה"ח.
6. [תכנון למידה משמעותית והוראה איכותית לתלמידים עם צרכים מיוחדים – תהליכי הערכה](#). אגף א', חינוך מיוחד, משה"ח.